

SATVERSMES TIESAS KOLĒĢIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV-1010. Tālrunis: 67830735, 67210274. Fakss: 67830770. E-pasts: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS

PAR LIETAS IEROSINĀŠANU

Rīgā

2023. gada 13. jūlijā

Satversmes tiesas 4. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētājs Jānis Neimanis, tiesneši Irēna Kucina un Anita Rodiņa,

kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto Jura Ozola (turpmāk – Pieteikuma iesniedzējs) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 118/2023),

konstatēja:

1. No pieteikuma izriet, ka Pieteikuma iesniedzējs lūdz Satversmes tiesu atzīt Izglītības likuma 50. panta pirmās daļas 1. punktu (turpmāk – apstrīdētā norma) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 106. pantam.

2. Apstrīdētā norma noteic, ka par pedagogu nedrīkst strādāt persona, kas sodīta par tīša noziedzīga nodarījuma izdarīšanu (neatkarīgi no sodāmības dzēšanas vai noņemšanas), izņemot gadījumu, kad pēc sodāmības dzēšanas vai noņemšanas Izglītības kvalitātes valsts dienests izvērtējis, vai tas nekaitē izglītojamo interesēm, un atļāvis šai personai strādāt par pedagogu. Ministru kabinets nosaka kārtību, kādā izglītības iestādes vadītājs pārliecinās, vai pastāv ierobežojumi personai strādāt par pedagogu, kā arī kārtību, kādā tiek izvērtēts, vai atļauj šādai personai strādāt par pedagogu nekaitēs izglītojamo interesēm.

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata ir ierosināma lieta, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18.–19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;
- 5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības nav mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

4. Pieteikuma iesniedzējs iepriekš ir vērsies Satversmes tiesā ar saturiski līdzīgu pieteikumu, lūdzot atzīt apstrīdēto normu par neatbilstošu Satversmes 106. pantam (ieteikums Nr. 98/2023). Izskatot minēto pieteikumu, Satversmes tiesas 3. kolēģija 2023. gada 26. jūnijā pieņēma lēmumu par atteikšanos ierosināt lietu, pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. punktu.

Līdz ar to kolēģijai ir jāizvērtē, vai atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 5. punktam izskatāmajā pieteikumā ietvertais faktisko apstākļu izklāsts vai juridiskais pamatojums pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

Izskatāmajā pieteikumā ietvertais faktisko apstākļu izklāsts nav mainījies, bet ir ietverti jauni apsvērumi par apstrīdētās normas iespējamo neatbilstību Satversmes 106. pantam. Tādējādi pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums ir mainījies pēc būtības un kolēģijai no jauna jāpārbauda tā atbilstība Satversmes tiesas likuma prasībām.

5. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktam Satversmes tiesa izskata lietas par likuma atbilstību Satversmei. Pieteikumā ir apstrīdēta likuma normas satversmība, tādēļ tajā ietvertais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

6. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 4. punktu Satversmes tiesas kolēģija ir tiesīga atteikties ierosināt lietu, ja pieteikums iesniegts par jau izspriestu prasījumu.

Satversmes tiesa 2017. gada 24. novembrī ir pieņēmusi spriedumu lietā Nr. 2017-07-01 “Par Izglītības likuma 50. panta 1. punkta, ciktāl tas liedz personai, kura tikusi sodīta par smagu vai sevišķi smagu noziegumu, tiesības strādāt par pedagogu, atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 106. pantam” (turpmāk – lieta Nr. 2017-07-01). Šajā spriedumā Satversmes tiesa atzina Izglītības likuma 50. panta 1. punktu, ciktāl tas nosaka absolūtu aizliegumu personai, kura tikusi sodīta par tīšu smagu vai sevišķi smagu noziegumu, strādāt par pedagogu, par neatbilstošu Satversmes 106. pantam. No pieteikuma izriet, ka Pieteikuma iesniedzējs apstrīd Izglītības likuma 50. panta pirmās daļas 1. punkta satversmību tiktāl, ciktāl tas attiecas uz personu, kas izdarījusi tīšu mazāk smagu noziegumu un attiecībā uz kuru sodāmība nav dzēsta vai noņemta. Tādējādi pieteikumā ietvertais prasījums pēc būtības ir atšķirīgs no prasījuma, kas tika izvērtēts lietā Nr. 2017-07-01.

Līdz ar to pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu.

7. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punktam persona pieteikumu Satversmes tiesā var iesniegt tikai tai Satversmē ietverto pamattiesību aizskāruma gadījumā.

No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem izriet, ka Pieteikuma iesniedzējs atzīts par vainīgu tīša mazāk smaga nozieguma izdarīšanā. Pamatojoties uz apstrīdēto normu, gan Latgales Industriālais tehnikums, gan Jaunsardzes centrs, kuros Pieteikuma iesniedzējs strādāja kā pedagogs, izbeidzis darba tiesiskās attiecības ar viņu. Pieteikumā norādīts, ka apstrīdētā norma attiecībā uz personām, kurām sodāmība nav dzēsta vai noņemta, paredzot imperatīvu aizliegumu strādāt par pedagogu, proti, šādos gadījumos netiekot individuāli izvērtēts tas, vai atļauja strādāt par pedagogu personai, kas bijusi sodīta par tīšu mazāk smagu noziedzīgu nodarījumu, nekaitēs izglītojamo

interesēm. Tādējādi ar apstrīdēto normu esot aizskartas Pieteikuma iesniedzējam Satversmes 106. pantā ietvertās pamattiesības.

Līdz ar to Pieteikuma iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu, ievērojot Satversmes tiesas likuma 18., kā arī 19.² pantā konstitucionālajai sūdzībai noteiktās citas prasības.

8. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrajai daļai persona var iesniegt konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai vienīgi gadījumā, ja tā ir izmantojusi visas iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem, vai arī ja personai šādu iespēju nav.

Apstrīdētā norma ir imperatīva un formulēta nepārprotami, Pieteikuma iesniedzējs atrodas šīs normas tvērumam tipiskā situācijā. Tādējādi Pieteikuma iesniedzējam nav iespēju aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem.

Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturtais daļas otro teikumu, ja nav iespēju Satversmē ietvertās pamattiesības aizstāvēt ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem, konstitucionālo sūdzību (pieteikumu) Satversmes tiesai var iesniegt sešu mēnešu laikā no pamattiesību aizskāruma brīža.

Konkrētajā gadījumā termiņš konstitucionālās sūdzības iesniegšanai attiecībā uz pamattiesību aizskārumu, ko Pieteikuma iesniedzējam radīja darba tiesisko attiecību izbeigšana ar Latgales Industriālo tehnikumu, skaitāms no 2023. gada 6. februāra, bet attiecībā uz pamattiesību aizskārumu, ko Pieteikuma iesniedzējam radīja darba tiesisko attiecību izbeigšana ar Jaunsardzes centru – no 2023. gada 28. februāra. Pieteikums Satversmes tiesā saņemts 2023. gada 29. jūnijā. Tādējādi minētais sešu mēnešu termiņš ir ievērots.

Līdz ar to pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrajā daļā un ceturtais daļas otrajā teikumā noteiktajām prasībām.

9. Pieteikumā un tam pievienotajos dokumentos ir izklāstīti lietas faktiskie apstākļi un sniegts juridiskais pamatojums par apstrīdētās normas

iespējamo neatbilstību Satversmes 106. pantam. Pieteikumam ir pievienoti dokumenti, kas nepieciešami lietas apstākļu noskaidrošanai. Pieteikums atbilst arī pārējām Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā noteiktajām prasībām.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. pantu, Satversmes tiesas 4. kolēģija

nolēma:

1. Ierosināt Satversmes tiesā lietu “Par Izglītības likuma 50. panta pirmās daļas 1. punkta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 106. pantam” pēc Jura Ozola pieteikuma (pieteikums Nr. 118/2023).

2. Uzaicināt institūciju, kas izdevusi apstrīdēto aktu, – Saeimu – **līdz 2023. gada 15. septembrim** iesniegt atbildes rakstu ar lietas faktisko apstākļu izklāstu un juridisko pamatojumu.

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētājs*

Jānis Neimanis

**Dokuments parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu.*